

אגדת היום

עיונים ומחשבות סביב אגדות הגמרא בדף היומי

מנחות קי | כמות והישגים מול כוונה

המרבה, הממעיט וחידושו של קרבן מנחה

זהו משפט ידוע יחסית, אך מיקומו בסיום מסכת מנחות מוסיף לו רובד של משמעות.

האפשרות להביא מנחה אינה ברורה מאליה. מתיאורים של עבודת האלילים, עולה הרושם שהקרבת הנפוצים ביותר היו מן הבהמה. גם בתורה רווחים יותר קרבנות מהבקר ומהצאן, או לפחות מן העוף. אולם התורה מאפשרת להביא גם קרבנות מן הצומח, שבפועל – כפי שאנו רואים גם מחז"ל – כנראה התאימו יותר לבני המעמד הכלכלי הנמוך.

לא מובן מאליו שאפשר לבוא אל הקדוש ברוך הוא עם מתנה זולה. אפילו בתור מתנה לחברים, לא נעים להגיע עם מתנה פשוטה, שנקנתה בחנות פשוטה ונטולת מותגים. גם אם מורידים את פתק המחיר, ברור שהושקע בה סכום כסף מועט. עצם קיומו של קרבן המנחה הפשוט הוא חידוש עצום, שחז"ל ניסחו אותו במילים, והבהירו באמצעותו שאין הבדל בעיני ה' בין המרבה לממעיט.

מבנה הקרבנות, אם כן, מביע עמדה חברתית חשובה. מול ה' אין פערי מעמדות, מכיוון שהמרכיב החשוב ביותר בעבודת ה' אינו תלוי בתנאים כלכליים. יש קריטריונים בעבודת ה', יש קרבנות רצויים יותר ורצויים פחות, אך המדד אינו כמותי אלא שייך למישור האיכות הפנימית. המישור שבו אין משמעות ל"מרבה" ול"ממעיט" אלא רק ל"מכוון לבו", ולכן אין לו קשר למשאבים, ליכולת הכלכלית או לכל משתנה חיצוני. לא משנה מה קורה לאדם מבחוץ – מבפנים יש לו לב, והיכולת לכוון אותו נכון נמצאת אך ורק בידי האדם עצמו. הוא שיקבע את איכותה של עבודת ה' שלו.

מבנה הקרבנות מביע גם עמדה כלפי עולמו האישי של האדם. קרבן המנחה מבהיר כי המוקד באישיותו של האדם אינו ההישגים החיצוניים. ההבדל בין המרבה לממעיט קשור לעולם התוצאות המעשיות, אך מתברר שלא בו האדם נמדד. החשוב באמת באישיותו של האדם הוא מה שמתחולל בפנים, ולא מה וכמה הצליח לייצר כלפי חוץ.

בהמשך מחדדת הגמרא שלקרבן המנחה יש גם משמעות תיאולוגית,

אמונית. מהעובדה שהתוצאה הכמותית אינה משמעותית, אפשר להבין כי אין לקדוש ברוך הוא צורך בתוצאה מסוימת. יש כיוונים, גם במחשבה היהודית, שלפיהם העבודה היא "צורך גבוה", אולם נראה כי האמרה שלפנינו שייכת לעמדה הנגדית – שלפיה העבודה היא לצרכנו, לטובתנו ולהשלמתנו. אם לקדוש ברוך הוא לא חשוב אם נתנדב להביא עולה או מנחה, כבש שמן או לחם, משמע שהעולמות העליונים יסתדרו בכל מקרה. לא יהיה רעש גדול בכל הרקיעים אם נביא את הקרבן ה"נחשב פחות". העיקר הוא להשקיע בכוונה הפנימית, ולהביא את האישיות – שלנו ומתוך כך של כל האנושות – אל שלמותה.

לאחר אמירה זו, יכול הלומד להרים את עינו מהגמרא, אחרי ששקע במסכת מנחות למשך למעלה ממאה דפים. אם נדמה היה לו שהתנתק מהעולם, הן החברתי והן הרוחני-אמוני, ועסק רק בדינים בלתי-רלוונטיים של קרבנות מנחה – כעת מתברר שמלימוד זה עולה ריח ניחוח של שלמות חברתית, אישית ואמונית.

נאמר בעולת הבהמה אשה ריח
ניחוח ובעולת העוף אשה ריח
ניחוח ובמנחה אשה ריח
ניחוח,
ללמד שאחד המרבה ואחד
הממעיט ובלבד שיכוין אדם
את דעתו לשמים.

הדרן עלך מסכת
מנחות,
ויישר כוח למסיימים!